Vláda schválila novú dočasnú ochranu podnikateľov

Podnikatelia by pred ekonomickými dopadmi koronakrízy mohli byť chránení aj po 1. januári 2021. Pomoc podnikateľom zabezpečuje návrh zákona o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach, ktorý na dnešné rokovanie vlády predložila ministerka spravodlivosti Mária Kolíková. Predložený návrh získal podporu členov vlády. Konečné slovo bude mať parlament.

Aktuálne môžu podnikatelia na Slovensku zasiahnutí ekonomickými dopadmi koronakrízy využívať mimoriadny inštitút dočasnej ochrany podnikateľa, ktorý ministerstvo spravodlivosti pripravilo a presadilo s účinnosťou od mája tohto roku. Túto jednoducho dostupnú dočasnú ochranu pre podnikateľov však možno využiť len do konca roka 2020.

Zámerom ministerstva spravodlivosti je pomôcť podnikateľom štandardným inštitútom dočasnej ochrany obdobne ako je to v zahraničí aj následne, po 1. januári 2021. Navrhujeme preto nový zákon, vďaka ktorému bude dočasná ochrana podnikateľov od 1.1.2021 pôsobiť ako trvalejší nástroj, pričom nová právna úprava sa oproti pôvodnej významne líši. O dočasnú ochranu budú môcť po novom totiž požiadať už len podnikatelia, u ktorých existuje predpoklad životaschopnosti ich podniku a s dočasnou ochranou súhlasia aj rozhodujúci veritelia podnikateľa.

- **Žiadosť o poskytnutie dočasnej ochrany**

O dočasnú ochranu podľa nových pravidiel budú môcť žiadať podnikatelia, ktorí prevádzkujú podnik, majú sídlo alebo miesto podnikania na území Slovenskej republiky a spĺňajú zákonom stanovené podmienky pre udelenie dočasnej ochrany. Takouto podmienkou je napríklad aj to, že voči nim nie je vedená exekúcia alebo nemajú povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Musia tiež presvedčiť aspoň 50% tzv. nespriaznených veriteľov, že majú plán na riešenie svojej situácie, keďže takáto väčšina veriteľov bude potrebná na odsúhlasenie vstupu do dočasnej ochrany.

Ministerstvo spravodlivosti pôvodne zvažovalo alternatívu, že na poskytnutie dočasnej ochrany bude potrebná aj nezávislá finančná analýza reštrukturalizačného poradcu. Od tejto požiadavky sme po konštruktívnej diskusii so všetkými pripomienkujúcimi subjektmi upustili. Na druhej strane však došlo k sprísneniu požiadaviek na kvórum veriteľov, ktorí musia súhlasiť s predĺžením dočasnej ochrany z troch na 6 mesiacov. K žiadosti o predĺženie dočasnej ochrany musí byť pripojený písomný súhlas dvojtretinovej väčšiny tzv. nespriaznených veriteľov. Súčasne 50% nespriaznených veriteľov vždy môže požiadať o zrušenie dočasnej ochrany. Okrem toho sa sprísnili požiadavky na žiadosť o dočasnú ochranu, aby súd mohol reálne kontrolovať, či súhlas s dočasnou ochranou dáva skutočne zákonom požadované kvórum nespriaznených veriteľov. Je dôležité, aby skutočne išlo o nespriaznených veriteľov, čo vo veľmi veľkej miere znemožní prípadné pokusy o zneužívanie tohto inštitútu. Žiadateľ ako aj veritelia s pohľadávkami nad 100.000 eur, ktorí súhlasia s dočasnou ochranou, musia byť zároveň zapísaní v Registri partnerov verejného sektora a identifikovať tak svojho konečného užívateľa výhod.

- **Trvanie dočasnej ochrany a jej predĺženie**

Dočasná ochrana bude trvať východiskovo 3 mesiace a so súhlasom 2/3 veriteľov ju možno predĺžiť o ďalšie tri mesiace. O dočasnú ochranu môže podnikateľ žiadať opätovne až po štyroch rokoch.

- **Účinky dočasnej ochrany a povinnosti podnikateľa pod dočasnou ochranou**

Zákonom spresňujeme účinky dočasnej ochrany ako aj povinnosti podnikateľa pod dočasnou ochranou. Najdôležitejšie z nich sú:

1. Pasívna konkurzná imunita
Počas dočasnej ochrany nemožno rozhodnúť o začatí konkurzného konania voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou.

2. Aktívna konkurzná imunita
Podnikateľ pod dočasnou ochranou nie je po dobu trvania dočasnej ochrany povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu na svoj majetok.

3. Relatívna imunita proti výkonu nárokov voči podniku
Počas dočasnej ochrany nemožno exekvovať podnik, veci, práva alebo iné majetkové hodnoty patriace k podniku podnikateľa pod dočasnou ochranou. To platí rovnako aj pre výkon záložného (zabezpečovacieho) práva.

4. Obmedzenie započítania spriaznených pohľadávok
Za účelom ochrany podniku sa počas dočasnej ochrany obmedzuje započítanie spriaznených pohľadávok, a to jednostranné ako aj zmluvné. Uvedené opatrenie zamedzuje účelovému zmenšovaniu majetku podnikateľa pod dočasnou ochranou.

5. Obmedzenie ukončovania zmluvných vzťahov
Ak podnikateľ pred poskytnutím dočasnej ochrany meškal s úhradou starších záväzkov, samotná dočasná ochrana a tiež omeškanie s úhradou nemôžu byť dôvodom pre ukončenie zmluvných vzťahov. Ide o dôležité opatrenie s ohľadom na udržanie prevádzkovania podniku aj počas dočasnej ochrany. Zákon však definuje aj niektoré výnimky, pri ktorých účinok tohto opatrenia neplatí. Napríklad, ak by v súvislosti s týmto účinkom druhá zmluvná strana bezprostredne ohrozila prevádzkovanie svojho podniku. Alebo ak by druhá strana mala plniť niečo, čo nesúvisí s bežnou podnikateľskou činnosťou podnikateľa pod dočasnou ochranou (napr. firemné motorové vozidlo, ktoré by používala manželka člena štatutárneho orgánu). Podnikateľ pod dočasnou ochranou musí zároveň platiť za dodaný tovar alebo suroviny po poskytnutí dočasnej ochrany riadne a včas. Ak tak nerobí, účinok spomínaného opatrenia rovnako neplatí.

6. Povinnosť uprednostňovať záujem veriteľov a povinnosť zdržať sa nakladania s majetkom v rozsahu presahujúcom bežnú podnikateľskú činnosť
Počas dočasnej ochrany by bolo neadekvátne, ak by došlo k použitiu vlastných zdrojov podnikateľa pod dočasnou ochranou na rozdelenie medzi akcionárov. Rovnako je potrebné presadzovať zákaz vrátenia úverov spriazneným osobám.

- **Úverové financovanie**

Zákon definuje nový inštitút úverového financovania. Zabezpečení veritelia podnikateľa pod dočasnou ochranou majú právo, aby úverové financovanie bolo poskytnuté prednostne nimi a pre prípad, že sa záchrana podniku nepodarí, budú mať v prípadnom konkurze istú výhodu pre možnosť uspokojenia tejto pohľadávky.

- **Právna istota veriteľov**

Po skončení dočasnej ochrany je podnikateľ, ktorý je právnickou osobou, povinný uložiť do zbierky listín vyhlásenie o tom, že nie je v úpadku.

- **Kontinuita s Dočasnou ochranou 1**

V rámci prechodných ustanovení sa navrhuje predĺžiť dočasnú ochranu podnikateľa poskytnutú podľa aktuálne platnej úpravy do konca januára 2021. Časový priestor počas januára 2021 môžu podnikatelia pod dočasnou ochranou využiť na splnenie podmienok pre získanie „Dočasnej ochrany 2“ (najmä pokiaľ ide o zabezpečenie potrebného súhlasu veriteľov).

Malý konkurz

Vládou schválený návrh zákona zároveň prináša novinku, a síce nízkonákladový, rýchly, malý konkurz. Opatrenie je určené pre malé firmy, podnikateľov (povedzme reštaurácie, či malé s.r.o.-čky), ktorým ich zámer – možno aj v dôsledku koronakrízy – nevyšiel, aby mohli odísť z trhu pomerne rýchlo a nebola to pre nich „trauma“ na ďalších 5 rokov v rámci procesu riadneho konkurzu. Návrh podstatne zjednodušuje pravidlá pre vedenie konkurzu a pri splnení podmienok súd vyhlási malý konkurz na majetok dlžníka do 15 dní od doručenia návrhu. Na to, aby súd vyhlásil malý konkurz, musí dlžník spĺňať isté predpoklady, medzi ktoré patrí najmä:

- návrh na vyhlásenie malého konkurzu podal dlžník, ktorý je právnickou osobou,
- dlžník má ustanovený štatutárny orgán, pričom členmi tohto štatutárneho orgánu sú osoby, ktoré nepôsobia ako štatutárny orgán alebo jeho členovia vo viac ako desiatich právnických osobách,
- bol zložený preddavok na náklady malého konkurzu,
- dlžník vedie riadne účtovníctvo,
- podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník záväzky v sume vyššej ako 1 000 000 eur, ani majetok v takejto hodnote.

Ministerstvo pre uľahčenie procesu pripraví formulár návrhu na takýto malý konkurz pre dlžníkov. Inštitút malého konkurzu má byť v zmysle návrhu trvalý.

Pri príprave návrhu zákona sme komunikovali a absolvovali viacero stretnutí so Slovenskou bankovou asociáciou, Národnou bankou Slovenska, s niektorými advokátmi, správcami. Ide o dôležité zmeny v rámci podnikateľského prostredia, a preto sme sa usilovali aj počas pripomienkového konania vypočuť a diskutovať so všetkými zainteresovanými, ktorí kládli na stôl relevantné podnety. Aj touto cestou by sme chceli poďakovať všetkým pripomienkujúcim za veľmi dobrú a konštruktívnu diskusiu.